

Betænkning afgivet af Udvalget for Forretningsordenen den 30. maj 2013

Betænkning og indstilling

om

ændring af forretningsordenen for Folketinget

(Spørgetime med statsministeren m.v.)

Indledning

Fra et enigt Præsidium har Udvalget for Forretningsordenen modtaget det nedenfor indarbejdede forslag om indførelse af en særlig spørgetime med statsministeren til erstatning for den nuværende spørgetime.

Folketingets Præsidium har fremsat forslaget, efter at der i perioder i de senere år har været ført drøftelser i Præsidiet og Udvalget for Forretningsordenen om en ændring af ordningen for Folketingets spørgetime.

Forslaget om en ændring af den gældende ordning skyldes navnlig et ønske om at indføre en debatform om aktuelle politiske emner i Folketingssalen, der med sin deltagerkreds vil kunne skabe større offentlig interesse end spørgetimen i sin nuværende form, og et ønske om at opnå en mere fast ordning for statsministerens besvarelse af spørgsmål i Folketingssalen end nu.

Mulighederne for en ændret ordning har endvidere været drøftet med såvel den nuværende som den tidligere statsminister.

Præsidiet har ligeledes løbende i de seneste år drøftet mulighederne for at forenkle Folketingets arbejdsmåde og lette det tidsmæssige og planlægningsmæssige pres på Folketingssalen særlig i månederne op til sommerpausen gennem en ændring af forretningsordenens bestemmelser om behandlingen af forslag til folketingsbeslutninger.

Overvejelserne herom har navnlig drejet sig om at give mulighed for, at beslutningsforslag, der ikke fremkommer som indstillinger fra udvalg, umiddelbart efter fremsættelsen kan henvises til vedkommende stående udvalg, så forslaget alene undergives én behandling i Folketingssalen svarende til den nuværende 2. (sidste) behandling.

Præsidiet er bevidst om, at beslutningsforslag er et af de vigtigste midler for partier, der ikke sidder i regeringen, til at sætte en sag på Folketingets dagsorden. Ved udformningen af en ny ordning bør der derfor tages særlig hensyn til

balancen mellem regeringspartierne og de øvrige partiers adgang til at præge debatten i Folketingssalen. En ordning, hvorefter beslutningsforslag kun undergives én behandling, bør derfor kun anvendes, når forslagsstilleren eller forslagsstillerne er indforstået hermed.

Herudover har Præsidiet drøftet som en præcisering i forhold til de gældende regler at indføre en udtrykkelig forretningsordensbestemmelse om en tidsfrist for fremsættelse af beslutningsforslag, hvis de skal kunne forventes behandlet inden for et folketingsår. Endvidere har Præsidiet drøftet muligheden for på baggrund af de positive erfaringer fra forsøg under flere af de »store« debatter i indeværende og sidste folketingsår at ændre taletiderne for korte bemærkninger under Folketingets forhandlinger og i spørgetiden.

Endelig har Præsidiet drøftet enkelte øvrige, mindre ændringer og præciseringer af bestemmelserne i forretningsordenen om afviklingen af Folketingets forhandlinger.

Præsidiet har på baggrund af de nævnte overvejelser i enighed indstillet de følgende forslag til ændringer af Folketingets forretningsorden og enkelte ændringer af praksis, som ikke kræver ændring af forretningsordenen, til Udvalget for Forretningsordenen. Et flertal i udvalget (udvalget med undtagelse af Liberal Alliance og Det Konservative Folkepartis medlemmer) fremsætter hermed de samme forslag til ændringer for Folketinget og anbefaler dem til Tingets velvillige behandling.

1. Ny ordning med spørgetime med statsministeren til erstatning for den eksisterende spørgetime

Præsidiet har foreslået en ordning, hvor spørgetimen i sin nuværende form erstattes af en spørgetime kun med spørgsmål til statsministeren. For at styrke interessen for debatterne har Præsidiet desuden foreslået at reservere spørgetimerne med statsministeren til spørgsmål fra ledere af partier uden for regeringen. Præsidiet er dog opmærksomt på, at det så bør sikres, at andre folketingsmedlemmer får mulighed

for at stille spørgsmål til statsministeren til mundtlig besvarelse under en anden form.

1.1. Gældende regler og praksis om spørgetimen

Efter de gældende regler i forretningsordenens § 20, stk. 9 og 10, har et folketingsmedlem mulighed for at stille spørgsmål til en minister til umiddelbar besvarelse i en spørgetime, som opføres på Tingets dagsorden efter formandens beslutning. Spørgetime holdes normalt om onsdagen i Folketingets mødeperioder, dog ofte ikke i ugerne op til jul og den mødefri sommerperiode og ikke på onsdage, hvor der gennemføres en hasteforespørgsel.

Dagen før spørgetimen afholdes, meddeler Statsministeriet, hvilke ministre der deltager. Der deltager sædvanligvis mere end én minister i en spørgetime.

Hvis statsministeren selv deltager i spørgetimen, giver statsministeren besked herom til Folketinget i god tid forinden. I så fald kan der ikke stilles spørgsmål til statsministeren i den spørgetid, som normalt holdes om onsdagen umiddelbart efter spørgetimen. Statsministeren kan vælge at indlede spørgetimen med at give Folketinget en orientering i op til 5 minutter om foranstaltninger, der påtænkes iværksat af regeringen, eller om andre offentlige anliggender.

Et medlem, der ønsker at stille spørgsmål i spørgetimen, kan meddele dette til Lovsekretariatet på forhånd, men medlemmet kan også give meddelelse til formanden, inden spørgetimen begynder. Et medlem kan også tilmelde sig under spørgetimen, hvis der er tid tilovers inden for rammen på 1 time.

Et medlem kan som udgangspunkt kun stille ét spørgsmål til én af de deltagende ministre. Hvis der deltager flere ministre i spørgetimen og der er tid tilovers, kan et medlem dog få tilladelse til at stille et spørgsmål til en af de andre deltagende ministre. Er der flere spørgere, end det er muligt at afvikle inden for den time, som er afsat, kan formanden beslutte at udvide tidsrammen for spørgetimen, men i de fleste tilfælde foretager formanden i stedet en udvælgelse mellem spørgerne. Ved udvælgelsen tages der hensyn til det antal spørgere, den enkelte folketingsgruppe har tilmeldt, ligesom der tages hensyn til, hvornår tilmeldingen er sket.

En spørger har op til 2 minutter til at stille sit spørgsmål, hvorefter ministeren har 2 minutter til at svare. Herefter kan spørgeren få ordet op til to gange a 1 minut til at følge op på spørgsmålet, hver gang med 1 minut til ministeren til svar.

1.2. Udvalget for Forretningsordenens overvejelser om en ændret model for spørgetimen

Efter sine drøftelser og i forlængelse af Præsidiets forslag er det også flertallet i Udvalget for Forretningsordenens opfattelse, at spørgetimen i sin nuværende form ikke i tilstrækkelig grad bidrager til at sikre en levende og aktuel debat i Folketingssalen om politiske emner, som kan medvirke til at vække og fastholde offentlighedens interesse i Folketingets arbejde, og hvor de overordnede strømninger i dansk politik kan tages under behandling.

Den nuværende form, hvor der normalt deltager flere ministre i hver spørgetime uden nogen præcis sammenhæng

mellem de deltagende ministres ansvarsområder, og hvor alle folketingsmedlemmer kan stille spørgsmål om ethvert emne inden for disse ansvarsområder, fører efter udvalgets flertals opfattelse til en fragmenteret debat, der hyppigt kommer til at handle om ganske specifikke sager med den konsekvens, at de brede politiske linjer fortoner sig.

Selv om flertallet i Udvalget for Forretningsordenen anerkender, at statsministeren med jævne mellemrum deltager i spørgetimen, noterer udvalgets flertal sig endvidere, at der er et udbredt ønske om hyppigere at se statsministeren i en aktuel politisk debat i Folketingssalen.

Flertallet i Udvalget for Forretningsordenen kan – i forlængelse af Præsidiets forslag og drøftelser internt i udvalget, og efter at der har været ført drøftelser med den nuværende og den tidligere statsminister – tilslutte sig, at de nævnte hensyn bedst kan varetages ved en ordning, hvor spørgetimen i sin nuværende form erstattes af en dedikeret spørgetime alene med spørgsmål til statsministeren (»spørgetime med statsministeren«).

For at styrke offentlighedens interesse i debatterne og for at opnå en overordnet, principiel debat kan flertallet i Udvalget for Forretningsordenen endvidere tilslutte sig, at adgangen til at stille spørgsmål til statsministeren i den nye form for spørgetime bør forbeholdes ledere af partier uden for regeringen.

Udvalgets flertal finder, at spørgetimen med statsministeren ligesom den nuværende spørgetime som klar hovedregel bør være begrænset til 1 klokke time. Der bør i praksis kun kunne ske ubetydelige overskridelser af denne ramme med henblik på f.eks. at gøre et indlæg fra spørgeren færdigt, så spørgeren ikke bliver afbrudt, og derefter give statsministeren lejlighed til at besvare et sådant sidste indlæg.

Med hensyn til taletider og antallet af opfølgende indlæg til hvert spørgsmål finder udvalgets flertal, at ordningen bør svare til den nuværende for spørgetimen. Det betyder, at der inden for 1 klokke time vil være tid til seks eller syv sekvenser af spørgsmål fra en partileder, svar og opfølgende indlæg, forudsat at statsministeren udnytter sin mulighed for at give Folketinget en indledende orientering. Udvalgets flertal lægger vægt på, at disse sekvenser bør fordeles på de deltagende partiledere med passende fleksibilitet, men vurderer, at den deltagende partileder, som repræsenterer den største folketingsgruppe, normalt bør have adgang til to sekvenser i forlængelse af hinanden, mens de øvrige partiledere som udgangspunkt bør få adgang til én. Den tid, der herudover er til rådighed inden for rammen på 1 klokke time, kan efter formandens nærmere bestemmelse anvendes til de øvrige deltagende partiledere skiftevis uge for uge eller til nordatlantiske folketingsmedlemmer, som ønsker at deltage i spørgetimen med statsministeren.

For at sikre, at også andre folketingsmedlemmer end partiledere kan stille spørgsmål til statsministeren, finder flertallet i Udvalget for Forretningsordenen, at muligheden for at stille skriftlige spørgsmål til statsministeren til besvarelse i spørgetiden bør fastholdes. Af hensyn til statsministerens muligheder for at planlægge sin tid finder udvalgets flertal

dog, at statsministeren normalt kun bør kunne forventes i den samme uge at deltage enten i spørgetimen med statsministeren eller i spørgetiden. Den nye ordning medfører derfor, at statsministeren vil deltage i færre spørgetider, end det nu er tilfældet.

Det forventes, at spørgetime med statsministeren normalt vil blive afholdt på et nærmere aftalt fast tidspunkt om tirsdagen. Det er væsentligt, at det for en forholdsvis lang periode forud planlægges i samarbejde med Statsministeriet, i hvilke uger statsministeren vil deltage i henholdsvis den nye spørgetime og spørgetiden.

Det bemærkes, at det naturligvis også fremover må accepteres, at statsministeren i nogle uger på grund af rejser m.v. hverken kan deltage i spørgetime med statsministeren eller i spørgetiden. I så fald bør der normalt ikke ske nogen »rykning« af den forud lagte plan for, hvornår statsministeren deltager i henholdsvis spørgetime med statsministeren og spørgetiden.

Af hensyn til statsministerens forberedelse og planlægning og formandens tilrettelæggelse af spørgetimen bør ledere af partier uden for regeringen, som ikke kan eller ikke ønsker at deltage i en given spørgetime med statsministeren, på forhånd give meddelelse herom til Lovsekretariatet.

Bestemmelsen i Folketingets forretningsorden om, at spørgetimen bortfalder i uger, hvor der afholdes en hasteforespørgsel, er begrundet i, at både spørgetimen i sin nuværende form og hasteforespørgsler normalt afholdes om onsdagen. Når spørgetimen i sin nuværende form afskaffes, er der ikke længere nogen praktisk begrundelse for denne regel, som derfor foreslås ophævet.

Der vil naturligvis ikke blive afholdt spørgetime med statsministeren den første tirsdag i hvert folketingsår, som jo er Folketingets åbningsdag, eller om tirsdagen i åbningsugen efter et nyvalg. I forlængelse heraf foreslås det, at der fremover heller ikke afholdes spørgetid om onsdagen umiddelbart efter åbningsdagen. Spørgetiden om onsdagen i åbningsugen kommer let til at foregribe forhandlingen om statsministerens åbningsredegørelse, som normalt finder sted om torsdagen i åbningsugen. Endvidere er afholdelse af spørgetid i åbningsugen dårligt stemmende med princippet om, at fremsatte forslag m.v. bortfalder ved nyvalg og ved folketingsårets udgang (diskontinuitetsprincippet), idet et spørgsmål til besvarelse i spørgetiden om onsdagen i åbningsugen vil være stillet i det foregående folketingsår, normalt senest fredagen forinden. Det er ikke vurderet nødvendigt at ændre Folketingets forretningsorden for at gennemføre denne ændring af praksis.

2. Ændring af ordningen for behandling af private beslutningsforslag

2.1. Gældende regler og praksis for behandling af beslutningsforslag

Ifølge grundlovens § 21 kan kongen lade fremsætte forslag til love og andre beslutninger for Folketinget, og efter § 41, stk. 1, er ethvert medlem af Folketinget berettiget til at fremsætte forslag til love og andre beslutninger. Selve mu-

ligheden for at fremsætte beslutningsforslag er således en grundlovssikret ret for såvel regeringen som Folketingets medlemmer. Grundloven sikrer imidlertid ikke forslagsstilleren nogen ret til at få et beslutningsforslag undergivet en bestemt form for behandling eller et bestemt antal behandlinger. Modsat for lovforslag, som efter grundlovens § 41, stk. 2, skal have været behandlet i Folketinget tre gange, inden de endeligt kan vedtages, stiller grundloven heller ingen krav om en bestemt behandlingsform for folketingsbeslutninger. Folketingets behandling af beslutningsforslag efter fremsættelsen er derfor alene reguleret i forretningsordenen.

Efter forretningsordenens § 17, stk. 1, anmeldes beslutningsforslag i et møde i Tinget på samme måde som lovforslag. For så vidt en anden behandlingsmåde ikke er særligt foreskrevet i forretningsordenen, undergives beslutningsforslag, som ikke fremkommer som indstillinger fra udvalg, herefter 2 behandlinger efter tilsvarende regler, som gælder for lovforslags 1. og 3. behandling, med enkelte tilpasninger.

Mellem de to behandlinger gennemgår beslutningsforslag normalt en udvalgsbehandling efter samme principper som udvalgsbehandlingen af lovforslag mellem 1. og 2. behandling.

En del beslutningsforslag optræder som genfremsættelser af beslutningsforslag fra tidligere folketingsår. Dette er bl.a. en konsekvens af diskontinuitetsprincippet, jf. grundlovens § 41, stk. 4.

2.2. Udvalget for Forretningsordenens overvejelser om en ændring af ordningen for behandling af private beslutningsforslag

Udvalget for Forretningsordenen har i forlængelse af Præsidiets drøftelser overvejet, om behandlingen af beslutningsforslag kan ske på en mere hensigtsmæssig måde. Det er herefter udvalgets flertals opfattelse, at særlig hensynet til en lettere planlægning af arbejdet i Folketingssalen og hensynet til så vidt muligt at undgå behandlinger i Salen, som ikke indeholder egentlig politisk debat, fører til, at der som et alternativ til den eksisterende ordning bør indføres en enklere form for behandling af beslutningsforslag.

Udvalgets flertal foreslår en ordning, hvor et beslutningsforslag straks efter anmeldelsen kan henvises til et stående udvalg, hvor den politiske behandling af forslaget dermed indledes. Den nuværende 1. behandling i Folketingssalen udelades således, og beslutningsforslaget vil kun skulle gennemgå én behandling i Folketingssalen omtrent svarende til den nuværende 2. (sidste) behandling.

Denne ordning vil indebære en tids- og planlægningsmæssig lettelse af arbejdet i Folketingssalen, idet der kun skal regnes med én behandling i Salen. Flertallet i Udvalget for Forretningsordenen er dog opmærksom på, at debatten ved denne behandling må forventes at antage et større omfang, end det i dag er normalt ved 2. (sidste) behandling af beslutningsforslag. Flertallet i udvalget er ligeledes opmærksom på, at denne eneste behandling ofte vil finde sted om foråret, hvor der allerede er en stor mængde forslag m.v. til behandling. Flertallet i udvalget forventer dog også, at nogle beslut-

ningsforslag helt kan friholdes for behandling i Salen, ved at vedkommende udvalg undlader at afgive betænkning, evt. udarbejder en beretning.

Ordningen vil endvidere have den fordel, at behandlingen af et beslutningsforslag i Folketingssalen efter den indledende udvalgsbehandling vil kunne foregå på et mere oplyst grundlag, end det i dag er sædvanligt ved 1. behandling af beslutningsforslag, hvor tyngden i den politiske behandling normalt ligger. Således vil konsekvenserne af beslutningsforslaget kunne belyses under udvalgsbehandlingen gennem spørgsmål m.v., og partiernes ordførere vil i højere grad være bekendt med hinandens synspunkter forud for behandlingen i Folketingssalen.

Flertallet i Udvalget for Forretningsordenen anerkender, at det kan være en ulempe ved ordningen, at forslagsstillerne ikke som nu forholdsvis kort tid efter fremsættelsen får en offentlig debat i Folketingssalen om forslaget. Denne ulempe kan dog i nogen grad afhjælpes ved f.eks. under udvalgsbehandlingen at afholde åbne samråd, så der opnås større offentlighed om forslaget. Endvidere bemærkes, at det foreslås, at behandling efter den nye ordning kun kan ske med forslagsstillerens eller forslagsstillernes samtykke, så disse også fremover vil kunne vælge en behandling efter den nuværende ordning med to behandlinger i Folketingssalen.

3. Fastsættelse af en frist for fremsættelse af private beslutningsforslag

3.1. Gældende regler og praksis

Ved folketingsbeslutning af 27. maj 1997 om ændring af forretningsordenen for Folketinget blev der bl.a. indført en bestemmelse om, at regeringens lovforslag bør fremsættes senest den 1. april, for at de kan påregnes gennemført inden for det pågældende folketingsår. Endvidere blev der indført en bestemmelse i forretningsordenen om, at der for lovforslag, som er fremsat efter den 1. april i et folketingsår, såfremt 17 medlemmer forlanger det, skal foretages afstemning om, hvorvidt 1. behandling kan finde sted.

De nævnte bestemmelser, som fortsat er gældende, omtaler ikke udtrykkeligt beslutningsforslag. Dog fremgår det af forarbejderne til beslutningsforslaget om ændring af forretningsordenen (beslutningsforslag nr. B 108, folketingsåret 1996-97), at de foreslåede ændringer gælder både lov- og beslutningsforslag, idet fremsættelse og 1. behandling af beslutningsforslag sker efter reglerne om fremsættelse og 1. behandling af lovforslag, jf. forretningsordenens § 17.

3.2. Udvalget for Forretningsordenens overvejelser om en frist for fremsættelse af private beslutningsforslag

Fristen for fremsættelse den 1. april i hvert folketingsår har ikke været efterlevet eller håndhævet for beslutningsforslag på samme måde som for lovforslag, og i praksis fremsættes beslutningsforslag indtil forholdsvis kort før den mødefri sommerperiode.

På den baggrund har Udvalget for Forretningsordenen i forlængelse af Præsidiets overvejelser drøftet som en præcisering i forhold til de gældende regler at indføre en udtrykkelig forretningsordensbestemmelse om en tidsfrist for

fremsættelse af beslutningsforslag, hvis de skal kunne forventes behandlet inden for et folketingsår.

Flertallet i Udvalget for Forretningsordenen finder at, en udtrykkelig bestemmelse vil kunne bidrage til reglernes klarhed og en højere grad af efterlevelse. Det sidste vil kunne medføre en lettelse af tilrettelæggelsen af Folketingets arbejde i månederne umiddelbart før den mødefri sommerperiode. Endvidere vil en skæringsdato, som mere konsekvent efterleves, kunne udgøre en enkel balance mellem på den ene side folketingsmedlemmernes ønsker om at sætte politiske sager på Tingets dagsorden i form af beslutningsforslag og på den anden side de praktiske hensyn, som betyder, at det ikke altid er muligt at imødekomme alle medlemmernes ønsker med hensyn til, hvor hurtigt efter fremsættelsen et forslag kan komme til behandling.

Ud fra en betragtning om parallelitet mellem regeringens og de øvrige partiers muligheder for at sætte politiske sager på Folketingets dagsorden vil den mest nærliggende skæringsdato efter udvalgets flertals opfattelse fortsat være den 1. april, hvilket svarer til den vejledende skæringsdato, der gælder for lovforslag. Ud fra samme hensyn bør virkningerne af, at et beslutningsforslag fremsættes efter fristen, også fortsat svare til det gældende for lovforslag.

Flertallet i Udvalget for Forretningsordenen foreslår derfor, at der for behandlingen af beslutningsforslag, som fremsættes efter den 1. april i et folketingsår, indføres udtrykkelige regler svarende til forretningsordenens bestemmelser om behandlingen af lovforslag, der fremsættes efter fristen. Således vil der fortsat, såfremt 17 medlemmer forlanger det, skulle foretages afstemning om, hvorvidt 1. behandling af beslutningsforslaget kan finde sted. Forud for en sådan afstemning kan formanden sætte spørgsmålet til særskilt forhandling med taletid efter reglerne for korte bemærkninger.

4. Ændring af taletider under korte bemærkninger og i spørgetiden

4.1. Gældende regler og praksis om taletider

Efter forretningsordenens § 28, stk. 3, kan der i det omfang, formanden skønner det rimeligt, gives medlemmer ordet for fremsættelse af korte bemærkninger af indtil 1 minuts varighed. Under særlige omstændigheder kan formanden give et medlem ordet for en replicerende kort bemærkning af indtil 3 minutters varighed. Ønsker en minister ordet for en kort bemærkning, er ministerens taletid af indtil 3 minutters varighed.

Reglerne om replicerende korte bemærkninger og om ministres korte bemærkninger anvendes sjældent. Under Folketingets forhandlinger er praksis, at medlemmer, som anmoder om det, kan få ordet 2 gange a 1 minuts taletid til korte bemærkninger til hver taler, hver gang med 1 minut til taleren til svar.

I spørgetiden er ministerens taletid efter forretningsordenens § 20, stk. 6, 2 minutter første gang ved besvarelsen af hvert spørgsmål. Herefter kan spørgeren få ordet i op til 2 minutter. Ministeren har herefter 1 minut til svar, og herefter kan spørgeren få ordet op til 2 gange a 1 minut med svar fra

ministeren 2 gange a 1 minut. En eventuel medspørger kan få ordet op til 2 gange a 1 minut, og ministrene har hver gang 1 minut til at svare.

4.2. Udvalget for Forretningsordenens overvejelser om ændring af regler og praksis om taletider

4.2.1. Taletider til korte bemærkninger under forhandlingerne

Som en forsøgsordning har der ved flere af de »store« debatter i folketingsårene 2011-12 og 2012-13 været anvendt afkortede taletider ved korte bemærkninger. Således har taletiden til den anden af de to korte bemærkninger, som hvert enkelt medlem har kunnet fremkomme med til hver taler, været begrænset til ½ minut med tilsvarende ½ minut til taleren til svar.

Det er flertallet i Udvalget for Forretningsordenens vurdering, at forsøgsordningen har været en succes. De kortere taletider til den anden korte bemærkning og til talerens svar har efter udvalgets flertals opfattelse bidraget til en fokusering af de korte bemærkninger indhold og til en mere levende debat. Flertallet i udvalget finder derfor, at ordningen bør gøres permanent ved alle Folketingets forhandlinger.

Samtidig vurderer flertallet i Udvalget for Forretningsordenen, at det med fordel kan præciseres i forretningsordenen, at der normalt gives adgang til netop to korte bemærkninger fra hvert medlem til en taler, hvoraf den første som nævnt vil være af op til 1 minuts og den anden af op til ½ minuts varighed. Udvalgets flertal finder dog, at forretningsordenens regler om korte bemærkninger fortsat bør være fleksible, så adgangen til at fremsætte korte bemærkninger, både med hensyn til taletid og antal, i særlige tilfælde kan tilpasses de foreliggende forhold. Udvalgets flertal foreslår derfor, at den gældende, sjældent anvendte regel om replicerende korte bemærkninger erstattes med en generel bestemmelse om, at formanden under særlige omstændigheder kan give adgang til flere eller længere korte bemærkninger.

Det forekommer – særlig ved de »store« debatter – at det af hensyn til forhandlingernes afvikling er nødvendigt at begrænse det tidsrum, hvor medlemmerne kan fremkomme med korte bemærkninger til hver enkelt taler. Udvalget for Forretningsordenen har overvejet, hvorvidt der bør optages en særlig bestemmelse i forretningsordenen om muligheden for at begrænse tiden til korte bemærkninger og om, på hvilket grundlag det skal afgøres, hvilke medlemmer der skal have muligheden, og i hvilken rækkefølge, hvis flere medlemmer, end der er afsat tid til, ønsker ordet til korte bemærkninger til en taler. Det er dog flertallet i udvalgets vurdering, at forretningsordenens gældende formulering om, at medlemmer kan gives ordet til fremsættelse af korte bemærkninger i det omfang, formanden skønner det rimeligt, godt kan rumme den nuværende – efter flertallets opfattelse rimelige – praksis, hvorefter formanden efter behov kan begrænse tiden til eller antallet af korte bemærkninger, og hvor der ved fordelingen af disse navnlig lægges vægt på folketingsgruppernes størrelsesforhold.

4.2.2. Taletider i spørgetiden

På grundlag af de positive erfaringer med kortere taletider ved korte bemærkninger under forhandlingerne foreslår flertallet i Udvalget for Forretningsordenen, at også visse af taletiderne under Folketingets spørgetid afkortes. Konkret foreslår udvalgets flertal, at de taletider under spørgetiden, som nu er på højst 1 minut, afkortes til højst ½ minut, dog undtaget en eventuel medspørgers første indlæg og ministerens svar herpå.

I samme forbindelse har flertallet i Udvalget for Forretningsordenen fundet det hensigtsmæssigt at præcisere i forretningsordenen, hvornår i rækken af mundtlige indlæg under afviklingen af hvert spørgsmål i spørgetiden en eventuel medspørger skal have ordet. Der er alene tale om en formalisering af gældende praksis, hvorefter medspørgerens op til to indlæg og ministerens svar herpå kommer umiddelbart før hovedspørgerens sidste indlæg.

5. Øvrige ændringer af Folketingets forretningsorden og gældende praksis

5.1. Genindførelse af mundtlig gengivelse af spørgsmål i spørgetiden

Ved folketingsbeslutning af 19. december 2012 om ændring af forretningsorden for Folketinget blev reglerne for spørgetiden ændret på en række punkter, bl.a. således, at den indtil da gældende regel om, at spørgeren før besvarelsen af et spørgsmål i spørgetiden gengav spørgsmålet mundtligt, blev ophævet med virkning fra den 1. januar 2013. Dette var navnlig begrundet i hensynet til en hurtigere afvikling af spørgsmålene i spørgetiden.

Ophævelsen af reglen om en mundtlig gengivelse af spørgsmålet har efter flertallet i Udvalget for Forretningsordenens opfattelse ikke været en succes. Det er udvalgets flertals vurdering, at ministerens besvarelse af det stillede spørgsmål, som nu indleder afviklingen af det enkelte spørgsmål, ofte er vanskeligt forståeligt og savner en naturlig optakt, når spørgsmålet ikke forinden er gengivet. Endvidere forekommer det, at en minister vælger at indlede besvarelsen med at forklare, hvad spørgsmålet handler om, hvilket giver mindre tid til substansen i svaret. Udvalget for Forretningsordenens flertal foreslår derfor, at den tidligere bestemmelse om mundtlig gengivelse af spørgsmål i spørgetiden genindføres.

5.2. Præcisering af taletider, når redegørelser og forespørgsler behandles under ét

Når en redegørelse og en forespørgsel behandles under ét, er taletiden efter forretningsordenens gældende regler som ved behandlingen af en redegørelse. Det har dog givet anledning til tvivl, fra hvilket tidspunkt i en sådan sambehandling dette gælder. Udvalget for Forretningsordenens flertal finder derfor, at det med fordel kan præciseres, at taletiderne for redegørelser kun gælder under selve forhandlingen af redegørelsen og forespørgslen, dvs. efter ordføreren for forespørgernes begrundelse og ministerens besvarelse af forespørgslen.

Indstillinger

Herefter *indstiller* et *flertal* i udvalget (udvalget med undtagelse af LA og KF) de ovenfor anførte ændringer af hidtidig praksis, som kan gennemføres uden ændringer i Folketingets forretningsorden, og de i nedenstående forslag til folketingsbeslutning indeholdte ændringer af forretningsordenen til *vedtagelse*.

Et *mindretal* i udvalget (LA og KF) indstiller forslaget til folketingsbeslutning til *forkastelse* i den foreslåede skikkelse.

Forslag til folketingsbeslutning om ændring af forretningsorden for Folketinget

§ 1

I forretningsorden for Folketinget, som vedtaget den 17. december 1953 og ændret senest den 19. december 2012, foretages følgende ændringer:

1. I § 17 indsættes efter stk. 1 som nye stykker:

»Stk. 2. Uanset stk. 1, 3. pkt., kan Folketingets formand med forslagsstillersens eller forslagsstillernes samtykke bestemme, at et forslag til folketingsbeslutning, som ikke er fremkommet som indstilling fra et udvalg, umiddelbart ved anmeldelsen henvises til behandling i et udvalg. Tinget beslutter da, til hvilket udvalg forslaget skal henvises. Afgiver udvalget betænkning over forslaget, undergives dette herefter alene én behandling efter tilsvarende regler, som gælder for lovforslags 3. behandling.

Stk. 3. Forslag til folketingsbeslutninger, som ikke fremkommer som indstillinger fra udvalg, bør normalt fremsættes senest den 1. april, for at de kan påregnes behandlet i det pågældende folketingsår. Er et sådant forslag fremsat efter denne dato, skal der, såfremt 17 medlemmer forlanger det, foretages afstemning om, hvorvidt 1. behandling kan finde sted, eller, hvis forslaget skal behandles efter stk. 2, om, hvorvidt forslaget kan henvises til behandling i et udvalg. Forud for en sådan afstemning kan formanden sætte spørgsmålet til særskilt forhandling med taletid efter reglerne for korte bemærkninger.«

Stk. 2 bliver herefter stk. 4.

2. I § 20, stk. 4, ændres »stk. 6 og 7« til: »stk. 6-8«.

3. I § 20 indsættes efter stk. 5 som nyt stykke:

»Stk. 6. Før besvarelsen af spørgsmålet i spørgetiden gengiver spørgeren det mundtligt.«

Stk. 6-10 bliver herefter stk. 7-11.

4. I § 20, stk. 6, 3. pkt., der bliver stk. 7, 3. pkt., ændres tre steder »1 minut« til: »½ minut«.

5. § 20, stk. 6, 6. pkt., der bliver stk. 7, 6. pkt., affattes således:

»En medspørger kan, umiddelbart før spørgeren får ordet for sidste gang, få ordet en gang a 1 minut og en gang a ½

minut, og ministrene har hver gang den samme taletid som medspørgeren til at svare.«

6. § 20, stk. 9, 1.-3. pkt., der bliver stk. 10, 1.-3. pkt., ophæves, og i stedet indsættes:

»Efter formandens beslutning opføres på Tingets dagsorden en spørgetime, hvor medlemmerne kan stille spørgsmål til statsministeren til umiddelbar besvarelse. Formanden kan bestemme, at adgangen til at stille spørgsmål til statsministeren i en spørgetime forbeholdes medlemmer af bestemte folketingsgrupper eller medlemmer, som ikke er tilknyttet en folketingsgruppe. Formanden kan endvidere bestemme, at adgangen til at stille spørgsmål til statsministeren i en spørgetime forbeholdes medlemmer, som er partiledere. Statsministeren meddeler Folketinget senest kl. 10 dagen før spørgetimen, om statsministeren vil indlede spørgetimen med at give Folketinget en orientering i op til 5 minutter om foranstaltninger, der påtænkes iværksat af regeringen, eller om andre offentlige anliggender.«

7. § 20, stk. 10, der bliver stk. 11, affattes således:

»Stk. 11. Et spørgsmål i spørgetimen med statsministeren skal sammen med en eventuel begrundelse stilles inden for en taletid på 2 minutter. Statsministerens besvarelse må ikke overstige 2 minutter. Spørgeren kan efter besvarelsen få ordet op til 2 gange a 1 minut. Efter den første besvarelse er statsministerens taletid 1 minut pr. gang. Statsministeren kan erklære, at statsministeren ikke ønsker at besvare spørgsmålet. Spørgetimen med statsministeren må ikke vare længere end 1 time. Formanden kan i særlige tilfælde fravige de i dette stykke nævnte tidsbegrænsninger og begrænsninger i antal gange, et medlem kan få ordet.«

8. § 21, stk. 4, 3. pkt., ophæves.

9. I § 25, 5. pkt., ændres »(jf. § 17, stk. 2)« til: »(jf. § 17, stk. 4)«.

10. § 28, stk. 3, 1. og 2. pkt., affattes således:

»Uanset de fastsatte taletider kan der i det omfang, formanden skønner det rimeligt, gives medlemmer ordet for fremsættelse af indtil 2 korte bemærkninger til en taler, den første af indtil 1 minuts varighed og den anden af indtil ½ minuts varighed. Under særlige omstændigheder kan formanden give et medlem ordet for flere eller længere korte bemærkninger.«

11. I *bilaget Taletidsregler m.v.* ændres overskriften »**Spørgsmål til ministrene, jf. § 20, stk. 6**« til: »**Spørgsmål til ministrene, jf. § 20, stk. 7**«.

12. I *bilaget Taletidsregler m.v.* ændres overskriften »**Uforberedt spørgetime, jf. § 20, stk. 9 og 10**« til: »**Uforberedt spørgetime, jf. § 20, stk. 10 og 11**«.

13. I *bilaget Taletidsregler m.v.* affattes afsnittet under overskriften »Korte bemærkninger« således:

»Uanset de fastsatte taletider kan der i det omfang, formanden skønner det rimeligt, gives medlemmer ordet for

fremsættelse af indtil 2 korte bemærkninger til en taler, den første af indtil 1 minuts varighed og den anden af indtil ½ minuts varighed. Under særlige omstændigheder kan formanden give et medlem ordet for flere eller længere korte bemærkninger (§ 28, stk. 3).«

14. I *bilaget Taletidsregler m.v.* indsættes i afsnittet »Behandling af redegørelser og forespørgsler under ét« efter »er taletiden«: »efter ministerens besvarelse af forespørgslen«.

Bemærkninger til forslaget

Bemærkninger til forslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Med den foreslåede nye bestemmelse i forretningsordenens § 17, stk. 2, indføres en ordning, hvorefter beslutningsforslag, der ikke fremkommer som indstillinger fra udvalg, straks efter fremsættelsen henvises til vedkommende stående udvalg, hvor den politiske behandling af forslaget dermed indledes. Den nuværende 1. behandling i Folketingssalen udelades således, og beslutningsforslaget vil kun skulle gennemgå én behandling i Folketingssalen efter tilsvarende regler, som gælder for den nuværende 2. (sidste) behandling.

Ordnningen med direkte udvalghenvisning straks efter anmeldelsen af et beslutningsforslag i Folketingssalen vil udgøre et alternativ til den gældende ordning med to behandlinger i Salen og normalt en udvalgsbehandling imellem.

Den nye ordning vil kun kunne anvendes med forslagsstillerens eller forslagsstillernes samtykke. Det er forventningen, at det i praksis vil være forslagsstilleren eller forslagsstillerne, der forud for fremsættelsen af et beslutningsforslag tilkendegiver, om de ønsker forslaget behandlet efter de eksisterende eller efter de nye regler. Det forudsættes, at ønsket om behandling efter de nye regler i almindelighed vil blive imødekommet.

Kompetencen til at bestemme, at et beslutningsforslag skal behandles efter den nye ordning, foreslås tillagt Folketingets formand. Det vil dog ligesom efter den nuværende ordning være Tinget, der beslutter, hvilket udvalg forslaget da skal henvises til. Det forventes, at dette som praktisk hovedregel vil kunne ske efter forslag fra formanden uden afstemning og i overensstemmelse med forslagsstillerens eller forslagsstillernes ønsker. Skal der ske afstemning om, hvilket udvalg forslaget skal henvises til, vil dette kunne ske umiddelbart i tilknytning til anmeldelsen.

Princippet for selve udvalgsbehandlingen vil være de samme, uanset om forslaget behandles efter den nye eller den eksisterende ordning. Det vil således også under den nye ordning være overladt til udvalget at afgøre, om der skal afgives betænkning eller beretning over et beslutningsforslag, jf. dog mindretalsbeskyttelsen i forretningsordenens § 8 a, stk. 2, 4. pkt., som også vil finde anvendelse under den nye ordning.

§ 2

Folketingsbeslutningen træder i kraft ved begyndelsen af folketingsåret 2013-14.

Med den foreslåede nye bestemmelse i forretningsordenens § 17, stk. 3, foreslås som en præcisering i forhold til de gældende regler indført en udtrykkelig skæringsdato for, hvornår beslutningsforslag, som ikke fremkommer som indstillinger fra udvalg, bør være fremsat, for at forslaget kan forventes behandlet i det pågældende folketingsår. Skæringsdatoen foreslås fastholdt til den 1. april.

Som virkning af, at et beslutningsforslag fremsættes efter den 1. april i et folketingsår, foreslås den gældende ordning fastholdt, hvorefter der, såfremt 17 medlemmer forlanger det, skal foretages afstemning om, hvorvidt 1. behandling af forslaget kan finde sted. Skal forslaget behandles efter den nye ordning med udvalghenvisning umiddelbart efter anmeldelsen, foretages dog i stedet afstemning om, hvorvidt forslaget kan henvises til behandling i et udvalg. Forud for afstemningen om, hvorvidt 1. behandling henholdsvis direkte udvalghenvisning kan finde sted, kan formanden sætte spørgsmålet til særskilt forhandling med taletid efter reglerne for korte bemærkninger.

De nye regler vil gælde for alle beslutningsforslag, som ikke fremkommer som indstillinger fra et udvalg, dvs. såvel for regeringens som for såkaldt private beslutningsforslag.

Til nr. 2

Der er tale om en konsekvensændring som følge af beslutningsforslagets § 1, nr. 3.

Til nr. 3

Den tidligere gældende regel, hvorefter spørgeren før ministerens besvarelse af et spørgsmål i spørgetiden gengav spørgsmålet mundtligt, foreslås genindført.

Til nr. 4 og 5

På baggrund af de positive erfaringer fra de senere års »store« debatter med afkortelse af taletiderne til korte bemærkninger og til svar herpå foreslås det, at også taletiderne under Folketingets spørgetid ændres.

Således foreslås, at de taletider under spørgetiden, som nu er på højst 1 minut, afkortes til højst ½ minut, dog undtaget en eventuel medspørgers første indlæg og ministerens svar herpå.

Dette betyder, at ministerens besvarelse af spørgsmålet og spørgerens første indlæg efter besvarelsen som nu vil skulle være på højst 2 minutter, mens taletiden til ministerens tre og spørgerens to sidste indlæg vil blive begrænset til ½ minut. Taletiden for en eventuel medspørgers spørgsmål og

ministerens svar herpå vil som nu være 1 minut, men medspørgerens indlæg herefter og ministerens sidste indlæg til medspørgeren vil skulle holdes inden for en taletid på ½ minut. Med den indledende oplæsning af det skriftlige spørgsmål, som samtidig hermed foreslås genindført, vil et spørgsmål i spørgetiden herefter kunne afvikles på ca. 7 minutter, eller, hvis der er en medspørger, på ca. 10 minutter mod henholdsvis ca. 9 og ca. 13 minutter efter de nuværende regler.

Ved nr. 5 foreslås det endvidere præciseret, hvornår i rækken af mundtlige indlæg under afviklingen af hvert spørgsmål i spørgetiden en eventuel medspørger skal have ordet. Der er tale om en formalisering af gældende praksis, hvorefter medspørgerens op til to indlæg og ministerens svar herpå kommer umiddelbart før hovedspørgerens sidste indlæg.

Til nr. 6

Med den foreslåede ændring af forretningsordenens § 20, stk. 9, der bliver stk. 10, foreslås Folketingets spørgetime i sin nuværende form afskaffet og erstattet af en ny form for spørgetime, som forbeholdes spørgsmål til umiddelbar besvarelse til statsministeren (spørgetime med statsministeren).

Formålet med den nye spørgetime med statsministeren er navnlig at skabe en ramme for en fast tilbagevendende, aktuel politisk debat mellem statsministeren og de politiske ledere for partier uden for regeringen. På den baggrund foreslås Folketingets formand bemyndiget til at bestemme, at adgangen til at stille spørgsmål til statsministeren i en spørgetime forbeholdes medlemmer af bestemte folketingsgrupper eller medlemmer, som ikke er tilknyttet en folketingsgruppe, og til at bestemme, at adgangen forbeholdes medlemmer, som er partiledere.

På grund af forskelle i folketingsgruppernes og de politiske partiers organisationsforhold er det ikke fundet hensigtsmæssigt at definere i forretningsordenen, hvad der skal forstås ved en partileder. Det forudsættes dog, at de pågældende vil være medlemmer, som enten er partiformænd eller indtager en lignende politisk ledende eller fremtrædende rolle i deres partier eller folketingsgrupper, og at hver folketingsgruppe fast er repræsenteret ved ét bestemt medlem ved spørgetimer med statsministeren. Der kan ikke ske substitution med andre medlemmer fra en folketingsgruppe i spørgetimer med statsministeren, hvor partilederen f.eks. er bortrejst eller på anden måde forhindret i at deltage.

Det er forventningen, at der normalt vil blive afholdt spørgetime med statsministeren på et nærmere aftalt fast tidspunkt om tirsdagen hver anden uge i Folketingets mødeperioder, og at statsministeren i de andre uger deltager i spørgetiden. Af hensyn til fleksibilitet i planlægningen af Folketingets møder foreslås det dog alene bestemt i forretningsordenen, at spørgetime med statsministeren opføres på Tingets dagsorden efter formandens beslutning. Dette svarer til den gældende bestemmelse i forretningsordenen om afholdelse af spørgetime.

Det er hensigten, at det for en forholdsvis lang periode forud vil blive planlagt i samarbejde med Statsministeriet, i

hvilke uger statsministeren vil deltage i henholdsvis spørgetime med statsministeren og spørgetiden.

Statsministerens adgang til at indlede spørgetimen med at give Folketinget en orientering i op til 5 minutter om foranstaltninger, der påtænkes iværksat af regeringen, eller om andre offentlige anliggender foreslås bevaret.

Til nr. 7

Der foreslås en række konsekvensændringer af forretningsordenens § 20, stk. 10, der bliver stk. 11, som følge af beslutningsforslagets § 1, nr. 6, idet reglerne om spørgetimens afvikling fremover kun vil finde anvendelse for spørgetimen med statsministeren.

De gældende bestemmelser om, at spørgetimen ikke må vare længere end 1 time, og om, at formanden i særlige tilfælde kan fravige de i stykket nævnte tidsbegrænsninger og begrænsninger i antal gange, et medlem kan få ordet, foreslås fastholdt. Med adgangen til fravigelse vil der f.eks. kunne ske ubetydelige overskridelser af tidsrammen på 1 klokke-time med henblik på f.eks. at gøre et indlæg fra spørgeren færdigt, så spørgeren ikke bliver afbrudt, og derefter give statsministeren lejlighed til at besvare et sådant sidste indlæg. Derimod bør der normalt ikke gives adgang til nye indlæg fra spørgeren, efter at tidsrammen er opbrugt.

Statsministeren vil – ligesom ministrene kan efter de gældende regler for spørgetimen – også kunne erklære, at statsministeren ikke ønsker at besvare et spørgsmål i spørgetimen. Der gælder ingen nærmere regler om, i hvilke situationer denne adgang kan benyttes, men den forventes bl.a. at kunne være aktuel i tilfælde, hvor statsministeren ikke mener at have et tilstrækkeligt kendskab til en sag til umiddelbart at kunne besvare et spørgsmål, eller hvor statsministeren vurderer, at et spørgsmål er for specifikt til at danne grundlag for den overordnede, principielle debat, som er hensigten med spørgetimen med statsministeren.

De foreslåede regler om taletider og antallet af opfølgende indlæg til hvert spørgsmål svarer til de nuværende regler for spørgetimen. En partileder vil således have 2 minutter til at stille sit spørgsmål, og statsministeren 2 minutter til at svare. Herefter kan partilederen få ordet 2 gange a 1 minut, hver gang med 1 minut til statsministeren til svar.

På den måde vil der inden for 1 klokke-time være tid til seks eller syv sekvenser af spørgsmål, svar og opfølgende indlæg, hvis statsministeren indleder med at give Folketinget en indledende orientering i op til 5 minutter. Det er op til formanden at fordele disse sekvenser, hvilket forventes gjort med en passende fleksibilitet. Dog forudsættes det, at den deltagende partileder, som repræsenterer den største parti-gruppe, normalt vil få adgang til to sekvenser i forlængelse af hinanden, mens de øvrige partiledere normalt vil få adgang til én. Den tid, der herudover er til rådighed inden for rammen på 1 klokke-time, kan efter formandens nærmere bestemmelse gives til de øvrige deltagende partiledere skiftevis uge for uge eller anvendes til nordatlantiske folketingsmedlemmer, som ønsker at deltage i spørgetimen med statsministeren.

Til nr. 8

Forretningsordenens bestemmelse om, at spørgetimen bortfalder i uger, hvor der afholdes en hasteforespørgsel, foreslås ophævet som konsekvens af beslutningsforslagets § 1, nr. 6.

Til nr. 9

Der er tale om en konsekvensændring som følge af beslutningsforslagets § 1, nr. 1.

Til nr. 10

Forsøgsordningen fra de senere års »store« debatter med afkortelse af taletiderne til korte bemærkninger og til svar herpå foreslås gjort permanent for alle Folketingets forhandlinger. Som en præcisering i forhold til den gældende bestemmelse foreslås det udtrykkeligt bestemt i forretningsordenen, at formanden normalt kan give et medlem ordet for fremsættelse af 2 korte bemærkninger, hvoraf den første er af indtil 1 minuts varighed og den anden af indtil ½ minuts varighed. Det er fundet unødvendigt at præcisere, at den taler, som en kort bemærkning rettes til, normalt vil have tilsvarende taletid til svar.

Den sjældent anvendte regel om replicerende korte bemærkninger af indtil 3 minutters varighed foreslås afskaffet. For at bevare fleksibiliteten i ordningen foreslås i stedet ind-

sat en generel bestemmelse, hvorefter formanden under særlige omstændigheder kan give adgang til fremsættelse af flere eller længere korte bemærkninger.

Til nr. 11 og 12

Der er tale om konsekvensændringer som følge af beslutningsforslagets § 1, nr. 3.

Til nr. 13

Der er tale om en konsekvensændring som følge af beslutningsforslagets § 1, nr. 10.

Til nr. 14

Det foreslås præciseret i bilaget til forretningsordenen, at den gældende bestemmelse om, at taletiden ved behandling af en redegørelse og en forespørgsel under ét er som taletiden ved behandling af en redegørelse, først finder anvendelse efter ordføreren for forespørgernes begrundelse og ministerens besvarelse af forespørgslen, dvs. under selve forhandlingen. Taletiden for ministerens besvarelse af forespørgslen påvirkes ikke af, at forespørgslen sambehandles med en redegørelse.

Til § 2

Det foreslås, at beslutningsforslaget træder i kraft ved begyndelsen af folketingsåret 2013-14.

Mogens Lykketoft (S) fmd. Bertel Haarder (V) nfmd. Pia Kjærsgaard (DF) Camilla Hersom (RV) Anne Baastrup (SF)

John Dyrby Paulsen (S) Karen J. Klint (S) Maja Panduro (S) Henrik Sass Larsen (S) Torben Hansen (S)

Sofie Carsten Nielsen (RV) Jonas Dahl (SF) Per Clausen (EL) Birthe Rønn Hornbech (V) Kristian Jensen (V)

Flemming Damgaard Larsen (V) Lars Christian Lilleholt (V) Søren Espersen (DF) Peter Skaarup (DF)

Simon Emil Ammitzbøll (LA) Brian Mikkelsen (KF)

Inuit Ataqatigiit, Siumut, Sambandsflokkurin og Javnaðarflokkurin havde ikke medlemmer i udvalget.

Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	47	Liberal Alliance (LA)	9
Socialdemokratiet (S)	44	Det Konservative Folkeparti (KF)	8
Dansk Folkeparti (DF)	22	Inuit Ataqatigiit (IA)	1
Radikale Venstre (RV)	17	Siumut (SIU)	1
Socialistisk Folkeparti (SF)	16	Sambandsflokkurin (SP)	1
Enhedslisten (EL)	12	Javnaðarflokkurin (JF)	1